

วิสัยทัศน์อาเซียน 2583

การเชื่อมโยงในยุคดิจิทัล

เปิดมุมมอง

ประคาล พิบูล
พิมพ์กุล

เมื่อปลายเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา ไทยได้จัดเสวนาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างกันอาเซียนครั้งที่ 10 เรื่อง "การระดมทุนสนับสนุนอาเซียนสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน" ประธานอาเซียนจัดกิจกรรมนี้ทุกปี ตั้งแต่ปี 2553 หลังจากที่ได้รับรองแผนแม่บทการเชื่อมโยงฯ ฉบับที่ 1 เพื่อแสดงให้เห็นว่า ประชาคมอาเซียนจะเกิดขึ้นปี 2558 นั้น มีการเชื่อมโยงกันอย่างแท้จริงเป็นรูปธรรม

การเสวนาครั้งนี้เป็นช่วงเวลาที่ดีในการชูยุทธศาสตร์หลักของอาเซียน ในขณะที่ความสนใจได้หันไปสนใจนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีน การรวมกลุ่มอินโด-แปซิฟิก ความผันผวนทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาค ส่วนหัวข้อก็จะสะท้อนให้เห็นถึงงบประมาณกว่าแสนล้านเหรียญสหรัฐที่ต้องการต่อปีสำหรับโครงการโครงสร้างพื้นฐาน และอีกมากในการพัฒนาการเชื่อมโยงให้เป็นดิจิทัล เวทีเสวนาได้เปิดโอกาส 3 ประการ ให้แก่ผู้แทนจากภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ และโดยเฉพาะองค์กร/สถาบันทางการเงิน

- เพื่อติดตามสถานะล่าสุดของการดำเนินตามแผนแม่บท ฉบับที่ 2
- สำรวจดูท่าทางการระดมทุนสำหรับโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในห้าของแผนแม่บท (นวัตกรรมดิจิทัล โลจิสติกส์ไร้รอยต่อ ภาวะยั่งยืนเป็นเลิศ และการติดต่อระหว่างประชาชน)

- เตรียมตัวสำหรับยุคดิจิทัล
นอกจากนั้น 10 ปี หลังจากอาเซียนได้ผ่านแผนแม่บทสองฉบับไปปฏิบัติ การเสวนาครั้งนี้ยังเป็นโอกาสที่จะทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับ "ขอบเขตของการเชื่อมโยงในบริบทอาเซียน" เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ติดตาม และตั้งความคาดหวัง ตามที่ผู้นำตกลงกันนั้น อาเซียนต้องการเชื่อมโยงกันเฉพาะทางด้านกายภาพ ภาวะเทียบเคียงบังคับ และการติดต่อระหว่างผู้คน ตามแผนปฏิบัติการ ยุทธศาสตร์ หรือแผนแม่บทของความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ ที่อาเซียนตกลงกันแล้วเท่านั้น" ซึ่งก็ขยายไปถึงประเทศคู่เจรจาและมิตรประเทศอื่น ๆ ด้วย อาเซียนมีได้มุ่งหวังที่จะให้การเชื่อมโยงครอบคลุมอย่างครอบคลุม

การดำเนินการตามแผนแม่บทที่ผ่านมาเป็นที่พอใจของผู้นำอาเซียน ถนนสายอาเซียนทุกสายเชื่อมโยงกัน รถไฟจากสิงคโปร์วิ่งถึงกัมพูชา นโยบายเปิดท้องฟ้าเสรีได้รับการสนอง การขนส่งทางเรือระยะสั้นเพิ่มมากขึ้น กฎระเบียบทางเศรษฐกิจการค้าและบริวารสอดคล้องกันกว้างขวางขึ้น ประชาชนไม่ภาษาถิ่น สะดวกและมีจำนวนสูงขึ้น ประเทศคู่เจรจาและหุ้นส่วนนอกอาเซียนสนับสนุนโครงการเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง ออสเตรเลีย จีน สาธารณรัฐเกาหลี และสหภาพยุโรป จัดสรรงบประมาณกว่า 300 ล้านบาท ช่วยพัฒนาโครงการของแผนแม่บท ในขณะที่อาเซียนอย่างก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ประเด็นที่ได้รับความสนใจเสมอคือ อาเซียนมีความพร้อมเพียงใดและเตรียมตัวไว้อย่างไร ซึ่งก็เหมือนกับทุกด้านที่ท้าทายองค์กรในอดีต สมาชิกอาเซียนจะร่วมมือกันแสวงหามาตรการเพื่อตอบโต้ อาเซียนได้วางรากฐานแล้วตามแผนแม่บทสารสนเทศและโทรคมนาคม 2 ฉบับ และในไม่ช้าจะเริ่มใช้แผนแม่บทฉบับใหม่ อาเซียนได้จัดตั้งเมืองอัจฉริยะ 26 เมือง ซึ่งสามารถขยายรูปแบบไปตามเมืองต่าง ๆ และเมืองขนาดกลาง 89 เมือง ที่เศรษฐกิจคาดว่าจะเติบโตร้อยละ 26 ในสิบปีข้างหน้า

ภายใต้การนำของไทยประธานอาเซียนตามแนวทาง 3 ซี (continuation, collaboration และ creativity) องค์กรได้เดินหน้าไปอย่างมีประสิทธิผล ผลักดันกิจกรรมของอาเซียน ด้วยการสานต่ออย่างต่อเนื่อง ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และมีความสร้างสรรค์ กระนั้นก็ตาม "สิ่งที่จะทดสอบความสำเร็จของไทย" จะอยู่ที่ความสามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ไปในทิศทางที่ยั่งยืนได้หรือไม่สำหรับยุคดิจิทัล

สถาบันวิจัยแม็คเคนซีประเมินว่า ในปี 2573 ปีฐานประชาคมจะช่วยให้เศรษฐกิจโลกเพิ่มขึ้นถึง 13 แสนล้านเหรียญสหรัฐต่อปี แต่ก็ก็จะก่อให้เกิดความเสี่ยงซึ่งผู้นำอาเซียนและผู้บริหารระดับตัดสินใจจะต้องมีทักษะในการสังเกตเค้ารูปแบบของความเสี่ยง เพื่อหลีกเลี่ยงหรือขจัด และถ่ายทอดให้ทั้งองค์กรช่วยกันรับมือรูปแบบการเคลื่อนย้ายของชาวแรงงานเองก็จะเปลี่ยนแปลงอย่างคาดไม่ถึง

ดังนั้น การสำรวจอาเซียนมองอนาคตและจะตอบได้ความเสี่ยงยุค 4.0 อย่างไรจึงสำคัญ ในฐานะประธานอาเซียนไทยได้ริเริ่มสนับสนุนให้สถาบันวิจัยทางเศรษฐกิจเพื่ออาเซียนและเอเชียตะวันออก (อีเรีย) ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์อภีร์ และศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์และสากลของอินโดนีเซียศึกษาวิสัยทัศน์อาเซียน 2583 ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศและอีเรียได้จัดสัมมนาเปิดตัวรายงานการศึกษาเมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมกว่า 60 คน และในเว็บไซต์ www.eria.org ในที่ประชุมสุดยอดเดือนมิถุนายนได้รับทราบการศึกษา และมอบให้สำนักเลขาธิการอาเซียนนำไปประเมินเพื่อรวบรวมเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

จากการศึกษา อีเรียเห็นว่าวิสัยทัศน์ 2583 แม้ว่า จะขยายผลจากความสำเร็จของอาเซียนในอดีตเป็นพื้นฐาน แต่ครั้งนี้ทำในช่วงที่มีความไม่แน่นอนสูงมาก เนื่องจากการปรับเปลี่ยนทางภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจของโลกและภูมิภาค รวมทั้งการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 อีเรียชี้ว่าใน 20 ปีข้างหน้า สิ่งท้าทายใหม่ของอาเซียน ได้แก่

- ความเป็นจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชีย ผลจากอินเดียและจีน

ซึ่งขนาดเศรษฐกิจรวมกันจะกลายเป็นอันดับ 4 ของโลก

- การปรับเปลี่ยนทางดิจิทัลในเอเชียและภูมิภาคอื่น ๆ ส่วนการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมจะเร่งตัวเร็วขึ้น
- การแข่งขันทางเศรษฐกิจที่เข้มข้นซึ่งจะเพิ่มแรงกดดันต่อการเติบโตของอาเซียน

รายงานของอีเรียสรุปว่า แม้ว่าวิสัยทัศน์ 20 ปีจะมีได้แปลกใหม่ และขยายเพิ่มจากวิสัยทัศน์ 2563 และพิมพ์เขียว แต่การที่อาเซียนจะร่วมมือกันดังเช่นเคยนั้น ไม่เพียงพอแล้ว วิสัยทัศน์ 2583 มองว่า "ประชาคมอาเซียนจะมีการปรับรูปแบบการทำงานและมุ่งเป้าข้างหน้าอย่างแข็งขัน มุ่งมวล มงการณ์ไกลสามัคคี และเน้นการเพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน"

ในยุคดิจิทัล ความยั่งยืนของอาเซียนจะยังขึ้นอยู่กับจุดแข็งของอาเซียนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในความสามารถที่จะพัฒนาภัยคุกคาม การวางองค์กรให้เป็นที่ตั้งจุดและขีดความสามารถในการแข่งขัน อาเซียนจำเป็นต้องรักษาจุดแข็งนี้ไว้และเสริมด้วยยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงระหว่างกันอาเซียน 4.0 ภายใต้แผนแม่บท ตามเป้าหมาย "การพัฒนาห้องเครื่องมือการเชื่อมโยงและรวมตัวกันอย่างไร้รอยต่อในทุกมิติ"

รายงานวิสัยทัศน์อาเซียน 2583 ประกอบด้วย ข้อมูลข้อสันนิษฐานวิเคราะห์และคำแนะนำที่น่าสนใจ ซึ่งผู้ติดตามพัฒนาการของอาเซียนน่าจะหาอ่าน

หมายเหตุ : ยานรายงานการศึกษาได้ที่ www.eria.org